

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Községeknek és néptanítók-
nak egész évre 4 frt.

Bérmertlen levelek csak is-
mert kezekből fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak
vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

A nyilt-térben minden gar-
mond sor díja 20 kr.

ZEMPLEN.

Hetilap, főtekintettel e megye szellemi és anyagi érdekeire.

Hirdetési díj:

Minden egyes szó után
100 szög 2 kr.
Azonfelül 50 „ 1 1/2 „
„ 50 „ 1 „

Kiemelt, díszbetű s körzet-
tel ellátott hirdetésekért
térmeték szerint, minden □
centimeter után 3 kr. szá-
mítatik.

Hirdetések a „Zemplén”
nyomdájában vétetnek föl, s
vidékről is oda intézendők.

Marhatenyésztésünk apadásának okai.

Európaszerte el van ismerve magyar-fajta jármos ökreink ereje, tartóssága és győzősége; mindenki, de leginkább a nagy városok lakói ismerik huzásának izletességét, izomrostjának finomságát, tömörségét; bámuljuk testi nagyságát, izomerejét, csontvázának czélszerű alkatát, mely utóbbi tulajdonságain alapszik általánosan becsült vonóképesége. Kihizlalva fagygya tömöttebb bármely hizott állaténál. Ez állatfajról, a tejelést kivéve, csak dicsérőleg lehet nyilatkozni; s mi, kik hivatva vagyunk ez állatot nemcsak élelmezni, hanem nemes tulajdonait fentartani, fejleszteni, állandósítani, mit érdemlünk? Dicséretet bizonyosan nem.

A marhatenyésztés apadásainak okát keresve, nem fogunk tévedni, ha következőkben állapítjuk meg: apa-állatok hiánya, korai üzekeedés, korai jármozás, nem kielégítő élelmezés, helytelen ápoláshiány és borjunyuzás.

Oly apa-állat, mely a tenyészelvek megtartása tekintetében vételével választott, csak nagyobb birtokoknál, hol gulya létezik — az pedig általánosan véve apadó félben van — található. A marha zöme a község és kis birtokosoké, kik közös csordában járatják marháikat, s így közös bikát is tartnak. De milyent? a faluládában rendszeren nincs pénz, tehát jóra való bika vételére nem kerül még elég összeg, és így kénytelen a falu által megbízott néhány tapasztalt öreg, kevés pénzzel bikavételre menni. Nagy keresés után végre akadnak egy 2—3 éves állatra. Diadallal haza érkezik e reményteljes állat. Otthon megbíráltatik az egész falu által eleintén a bika, később a vevők által. Egyiknek nem elég fiatal vagy nagy, másiknak nem elég széles az eleje; szarva, színe, szőre, járása oly szigorú bírálat tárgya, hogy a vevők azon elhatározással hagyják el a gyűlést, hogy jövő bikavételkor keressen a falu öregebb férfiakat. De ez mellékes dolog. A csordában levő apa-állat alig két éves, s már is 60, sőt 120 tehén kerül rája. Sok tehén meddő marad. Az ivadék az elcsenevészett apának tulajdonait öröklí.

Ez eljárást több évekig folytatva, az egész falu marhaállományát átváltoztatja annyira, hogy a legjobb tulajdonok oly elvnlküliség és tapintatlan eljárás miatt mint buborék eltűnnek, ropant kárt okozva az egész falu lakosságának.

A közép és kisbirtokosoknál az üszőre két éves korában bika eresztetik, úgy, hogy még be sem töltötte a három évet, és gazdája nagy öröme már megborjázott. Ki nem fejlődött apától és ugyanily állapotban lévő anyaállattól minő ivadék származhat? főképp ha ezen szaporítás — mert csak annak nevezhető — több nemzedéken át folytattatik.

A természet az anyaállat fejlődésének rovására az ivadékot táplálja, a növés megáll s lesz belőle tehenecke. De nem elég, hogy az ily tápnedvek előállításában megerőltetett tehenecke a borját neveli, hanem gazdája szereti a tejet; a nélkül a háztartás mit sem ér; gyermekei vannak, kik ismét azt ehetnének; tehát fejni kell, a borju pedig a jászolhoz kötve, majd elszakasztja kötelékét, midőn észreveszi, hogy anyja haza jön az elsült legelőről, várja, hogy a neki meghozott

kis tejjel szomját oltsa azért, hogy ezen sovárgást holnap ujra kezdje. Ha az ily borju véletlenül kiszabadul s reá szállana a varju, alig bírná el. Az ily állatoktól ne várjunk használható jármos ökröt, vagy jó tehenet.

Továbbá, ha még tekintetbe vesszük azt, hogy három éves korukban az ökrök már jármoztatnak és nehéz munkára készítenek; ha látjuk, hogy az üszök némely vidéken ismét 2—3 éves korukban igáztatnak, borjut, tejet adnak: nincs mit csodálkozni, ha szarvasmarháink romlásnak indulnak.

Az ivadék már nemzésétől, születésétől fogva nem részesül oly élelmezésben, mely testtömegének és természetének teljesen megfelelne.

Tavasztól fogva júniusig ugyan meglehetősen legelőt élvez, de azután a meleg száraz nyári napok beálltával rosz vizet iszik; száraz füvel táplálkozik; később a nagyobb marha a tarlón jár; a nevendékállatok pedig az eltaposott legelőn nyelik a port.

Ha már most tekintetbe vesszük a fentebb mondottakat, t. i. ifjan nemzésre erőltetett apa-állatot; ifjan borjut, tejet, munkát adó üszőt, korán jármozást és természetellenes élelmezést: megérthetjük, hogy ily tenyésztés nem alapszik tévedésen, hanem csaláson, pedig a természet meg nem csalható. A természet az önfentartást eszközlendő, megszünteti a fejlődést csak azért, hogy szaporítási vágyát kielégíthesse. A létérti küzdelemben vagy az állat pusztul el, vagy alkalmazza magát az őt környező viszonyokhoz. Ez esetben ugyan nem helyeztetik oly állapotba, mely megsemmisítését vonná maga után, hanem testalkata ereje rovására történik ezen átváltozás, illetőleg alkalmazkodás; az állat satnyul.

Az állatok iránt is vannak kötelességeink, és pedig a legelsőkhöz tartozik, hogy ne éheztessek. Az éhség az állatnak ép úgy fáj, mint az embernek. De eltekintve attól, eléhezett állat nemcsak hasznot nem hajt, de kárára van gazdájának.

Az etetést, itatást végezzük meg határozott időben és órában. Rendetlen etetés által az állatok mohón falnak és vesztik étvágyukat. A jászolba egyszerre mindenkor csak csekély mennyiségű takarmányt helyezünk. Gondoskodjunk tiszta fekhelyről, és bő alomról. A trágyát rendszeren hordjuk ki, hogy az istállólevegő tiszta, gőz és fojtó gázok nélkül legyen, azonfelül még ne felejtkezzünk a szellőztetésről sem; de ugy szellőztessük, hogy léghuzam ne támadjon, mert ellenkező esetben veszedelmes betegségek állhatnak elő.

A bőr tisztántartása, tehát vakarás, keféles oly nélkülözhetlen teendő, hogy annak elmulasztásával senki sem fog egészséges, haszonhajtó állatot tartani, tenyészteni.

Szelid, barátságos bánásmód az állatot munkája teljesítésére hajlandóbbá teszi. Minden néven nevezendő állatkinzás kerülendő, s ha mégis találkozik oly ember, ki állatait üti, veri, az nem érdemi meg, hogy embernek született.

Beteg állat gyógyítandó, de őrizkedjünk a kuruzslóktól, azok nemcsak kinnözzák az állatot, de kárt is okoznak.

Oly tenyésztő vagy állattulajdonos, ki meg-

felejtkezik az állatok iránt teljesítendő kötelességeiről, annak állatai hasznot nem hajtannak sőt számuk apad s végre kénytelen az állattartás, és tenyésztést abbahagyni.

Nagyobb városok közelében a borjunyuzásnak is van befolyása a tenyésztés apadására. Ott többnyire tejgazdaság üzetik s a borju 6—8 hetes korában a mészáros kezébe kerül.

Közlí: BOROSS ISTVÁN.

A füzvesszők vágása.*

A füzvesszők vágása októbertől áprilho közepéig történhetik. Az ősi vágást akkor kell keresztülvinni, ha a csemeték lombjukat elvesztették, mert ha levelesen vágatnak és rakatnak el, fekete foltokat kapnak és értékükből nagyon sokat veszítenek.

Oly vesszőket, melyek a héjjal együtt dolgoztatnak fel (ugynevezett „szürkefonás”) november 15-től február 1-ig eső időszakban kell vágatni, mert ha a nedvkerinég ideje alatt vágatnának, nem volnának elég szívósak az ily fonásra. Az oly vesszők vágására, melyek héjazottan u. n. „fehér” munkák fonására használhatnak, legjobb febr. 15, márczius végéig vagy ápril 15-ig vagy még az augusztus és szeptember hónapok időszakában.

Az új ültetvények első vágása közönségesen csak is a második évben eszközöltetett, azon feltevéből kiindulva, hogy a megerősödött és jól meggyökerezett csemeték, a második évben a vágás által kevesebbet szenvednek. A tett tapasztalatok ellenben ép az ellenkezőt bizonyítják; ugyanis azt mutatják ki, hogy a vágás által a gyökérképzés elősegítetik és ha a vágás idejére a gyökerek nem erősödtek volna meg kellőleg, a csemete is gyengébb lesz és így könnyebben vágható. A vágással nagyon óvatosan kell eljárni, nehogy a csemeték a földből kihuzassanak azért czélszerű, ha a vágást első évben maga a tenyésztő nagy óvatossággal viteti keresztül, mire nézve jól teszi, ha bevárja azon időpontot, midőn könnyű fagyok állanak be. A többi években a vágást a vevők tehetik. Az első évbeni vágásnak azon előnye is van, hogy a tenyésztőt némi haszonban is részesíti és így a reá fordított költségből valami kevés már az 1-ső évben megtérül. Határoz a vágás idejére még az is, hogy milyen magasra nőttek a vesszők, mert hogy vágásra alkalmasak legyenek, legalább is 1 1/2 meter magasságot kell, hogy elérjenek.

Többen megpróbálták azt is, hogy az első évben csak a legerőteljesebb vesszőket vágatták le azon hitben, hogy a levágott vesszők helyén, új vesszők hajtának és a jövő évi termést nagyobbítani fogják. Hanem ezen eljárás előnyösnek nem bizonyult, mivel az ujjonnan hajtott vesszők a már meglévő erősek által elnyomattak és így tökéletesen ki nem fejlődhettek. Ezen tapasztalatokból kiindulva, az első évi teljes levágása a vesszőknek jónak bizonyult és azt ajánlani lehet bárkinek is.

A vágás éles, sarló alaku késsel történik a lehető legközelebb a vesszők tövéhez, hogy a tőkék nagyon magasak ne legyenek. A vágási felület lehetőleg kerek és ne tojásdad alaku legyen. E részben jól tesszük, ha már eladáskor a vevőkkel (ha ugy adatik el, hogy ők vágják le) kikötjük, hogy a fenirt mód szerint tartoznak levágnatni. Kikötjük továbbá azt is, hogy minden legkissebb vesszőt tartozzanak levágni, mert ha a gyengébb vesszőket meghagynák, tavasszal ezen vesszők korábban kezdenének hajtani, mintsem a metszési helyen új hajtások keletkeznek — ezen hajtások rovására táplálkoznak és azokat végkép elnyomják. Ha ezt a vevőkkel kikötni elmulasztottuk, ugy azt magunk kell, hogy elvégeztessük, ha jövő évben biztos termést akarunk kapni.

*) A kosárfonoda maholnap már megnyitván városunkban, e czikk közlése vidékünkre nézve érdekel birhat. Szerk.

Pályázat*)

Deák Ferencz emléksobrára.

1. §. Alulirt bizottság pályázatot nyit Deák Ferencz emléksoborra mintájának elkészítésére. Pályázhat akár hazai, akár külföldi művész. A bizottság fentartja magának, hogy néhány hírneves művészt megfelelő tiszteletdíj biztosítása mellett egyenesen hívjon fel a pályázatban való részvétellel.

2. §. A szobor a Ferencz-József tér egyik végén a kereskedelmi társulat épülete előtt fog állani; a tér átellenes végén a magyar tudományos akadémia palotája előtt gróf Széchényi István emléksoborra állítatik fel. Ennél az álló alak tizenöt bécsi láb (4.74 meter) magas; a négy ülő szoborral diszitett granit-talpatzat huszonhat bécsi láb (8.22 meter) emelkedik; az emlék összes magassága negyvenegy bécsi láb (12.96 meter). A pályázóknak figyelemmel kell lenni e körülményre, hogy a két átellenes szoborral diszitendő tér összhangzatosan tünjék fel. A helyiség térrajza a körül fekvő házak magasságának feltüntetése mellett a pályázók használatára a magyar nemzeti muzeum irodájában több példányban le van téve, hol minden egyéb felvilágosítások készségesen fognak adatni.

3. §. A feladat az: hogy Deák Ferencz alakja az élethez és jelleméhez hiven legyen ábrázolva, a milyen az 1860—69. közt volt, mielőtt a kor s betegség súlyos nyomai rajta észrevehetőek lettek.

4. §. Az emlék összes költségei a talappal és felállításal együtt százötvenezer forintot meg nem haladhatnak; a bizottság ugyanazért kívánja, hogy a pályázók költségvetést csatoljanak mintáikhoz.

5. A pályázó művészek úgy az alakra, mint a talapzatra kiterjeszkedő mintavázlataikat, melyek az emlék nagyságának egy tizedrészében készítenők, a nevet tartalmazó pecsételt jelgés levél kíséretében, az 1878-ik év október 31-ig a „Deák szobor bizottság elnökéhez Budapestén a magyar tudom. akadémia palotájában“ czimezve küldjék be.

6. §. A beérkezett minták alkalmas helyiségben egy hónapig ki lesznek téve.

7. §. A kiállított pályázó művek 1878. évi decemberhó kezdetén egy jury által meg fognak bíráltni, mely a feltétlenül kiadandó pályadíjakat döntőleg oda itéli.

8. §. Ezen jury tizenegy tagból fog állani, melyek közül egyet-egyet választ:

- a képzőművészeti társulat;
- a fővárosi közmunka tanács;
- Budapest fővárosának építészeti bizottsága;
- a képzőművészeti társulat;
- a mérnök- és építész egyesület.

A bizottság ezenfelül három külföldi művészt fel fog hívni a bírálatban való részvételre, s három tagot választ a maga köréből.

9. §. A pályadíj 6000, 4000 és 3000 frank aranyban.

Budapest, október hó 31-én.

A Deák Ferencz emléksobor bizottsága.

*) E pályázatot következő sorok kíséretében vettük:

Tisztelt szerkesztőség!

A „Deák Ferencz“ emléksoborra ügyében országszerte eszközölt pénzgyűjtések sikeres eredménye immár lehetővé teszi, hogy a fentebbi célra eddig tényleg befolyt összegek, s a még továbbra remélhető adományok igénybevétele mellett — nagy hazánkra részére, a nemzethez s a dicsőült érdemeihez méltó — emléksobrot állíthassunk.

A fentebbi feladattal megbízott végrehajtó-bizottság ennek folytán az arra vonatkozó pályázati hirdetésnyel közzétételét határozván el, van szerencsém a szóban levő hirdetésnyel egy példányát oly kérelemmel a t. szerkesztőséghez közölni, hogy azt — tekintve a kegyeletes célt — becses lapjában díjtalanul felvenni sziveskedjék.

Miután továbbá az ügy jelenlegi stadiuma szükségessé teszi, hogy az emléksobor ügyében működő végrehajtó-bizottság, a fentebbi célra még remélhető összegek iránt is biztos tájékozást nyerjen; mult évi június hó 15-én 12/D. F. sz. szám alatt kelt levelemre hivatkozólak még azon kérelemmel fordulok a t. szerkesztőséghez, miszerint a még netán folyamatban levő e részbeni gyűjtéseket befejezni, s

a begyűlt összeget az adakozási ivvel együtt a legközelebbi állampénztárhoz mielőbb beszoigáltatni ne terheltelessék.

Kelt Budapestén 1877. évi novemberhó 4-én.

SZLAVY JÓZSEF.

Felhívás a s. a. -ujhelyi „Karolina“ róm. kath. leányintézetet látogató szegény növendékek segélyezésére alakítandó egyesület ügyében.

Akinek alkalma van, kivált télen, intézetünkben gyakrabban megfordulni és a tanoda látogatási jegyzőkönyvbe betekinteni, találkozik ott sok oly mulasztással, melyeket rendszerint a mulasztási naplóban a következő jegyzetekkel igazolnak: „szegény, ruhátlan“ vagy „szegény, nincs cipője,“ vagy (a legkedvezőbb esetben) „szegény, nincs könyve.“

Akad ugyan egy-két ember, kik ezen szegény gyermeket tanszerekkel és tán ruhákkal is látják el, de ezen nagy akadály a rendes iskolalátogatásnak felülmúlja az egyesek erejét. Ezen a bajon csak segélyező egyesület létrehozása által lehet segíteni.

Valahányszor a „Zemplén“-ben a helybeli „Szegény izraelita iskolázó gyermekek segélyező-egylet“ áldásdus működéséről szóló értesítéseket olvastam, mindannyiszor ezen ohajtás szorult ki keblemből: „bár mi is hasonlóan cselekedhetnénk!...“

Oly jótékony egyesület, melynek célja leányintézetünket látogató szegény gyermekek segítését, őket a szükséges iskolai könyvekkel és — főleg télen — ruházattal ellátni, hogy rendszeren iskolába mehessenek, és melynek minden rendes tagja havonként legalább 20 krt fizetne, — ily egyesület, úgy hiszem, nálunk is könnyen jöhetne létre.

Ennélfogva bátorkodom igen tisztelt helybeli hitsorsosaimat, leginkább pedig nemeslelkű és nevelésünk felvirágzását óhajtó hölgyeinket ezennel tisztelettel felhívni:

Igen tisztelt hitsorsosaim! Önöktől függ ezen egyesület létesíthetése; önökre vár a feladat megoldása, hogy szegény iskolázó leányaink felségíttessenek.

Az aláírás folyó hó 10-én nyitattik meg. Az egyesület akkor fog létrejönni, ha legalább 50—60 tagja lesz.

Reményelem, miszerint az aláírás eredménye fölülmulandja várakozásomat, úgy hogy az egyesület nemsokára meg fog alakulhatni.

S. a. -Ujhely, 1877. november 10-én.

Az intézeti főnöknő.

HÉTRŐL-HÉTRE.

(Hír és vegyes rovat.)

Rég volt oly szép időnek örvendő és népes országos vásárunk mint a novemberi. A marha- és lóvásárban emelkedett ár tartotta magát. Legnagyobb élénkség mutatkozott azonban a káposztás szekerek és rőfös sátoroknál, de a csizmadiák is jó vásárt csináltak, miután a küszöbön álló zord időszak a ruházat e legszükségesebb nemének beszerzését a legszegényebb sorsu embereknek ép úgy mi, t a tehetőseknek egyformán parancsolja. A mi ritkaság: komédiás hiányzott a sokadalomból s valami nevezetesebb tolvajlás és rendezavarás sem történt; ami leginkább a rendőrség ébrenlétének köszönhető. A városi kereskedők nincsenek a vásárral megelégedve s legtöbb látogatóhoz csak pénzváltás végett volt szerencsésük, miután aprópénzben mindenféle vagy hiány mutatkozott.

Gyönyörű őszi napjaink járnak, s bár a fák lomboztatját a korai fagyok letarolták, mégis oly tavaszias színezet ömlik el a természetben. A gazdák azonban nem érik be az időjárás verőfényes részével de esőt ohajtanak, miután a tartós szárazság miatt a vetések nem tudnak kellőleg megerősödni.

A kassai m. kir. postaigazgatóság közhirrététele szerint zemplén-megyei Nagy-Géreshelységben f. évi novemberhó 1-től új postahivatal lépett életbe, mely a hasonnevű pályaudvarral naponként négyszeri gyalog-küldöncz járatral van egybekapcsolva. Forgalmi kerületét Nagy-Géres, Örös, Kis- és Nagy-Rozvány képezik.

A kassai ügyvédi-kamara közhirrététele értelmében Frölich Gyula nagymihályi és Stecker Károly kassai lakos ügyvédek, a kamara lajstromába felvették; Mészáros Gyula nagymihályi lakos ügyvéd ellenben, miután a marmaroszigeti ügyvédi-kamara területére, Nagy-Kaposra, tette át lakását, abból kitöröltetett.

A bírósági végrehajtók díjairól fontos miniszteri rendelet jött, mely már közöltetett a bíróságokkal. E szerint a végrehajtók csakis az 1871. LI. t. cz. 24. §. cz. és 25. §-ában, úgy az 1876. IX. t. cz. 3. és 5. §§-ban megállapított díjakra tarthatnak igényt, tehát, letiltások igény- és árverési hir-

detményekért díjat többé fel nem számolhatnak, s a bíróság ilyet többé meg nem állapíthat. — A miniszteri rendelet száma 30.248/877.

A honvédelmi miniszter körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, melylyel elrendelte, hogy a jövő 1878. évi újoncz-állításra vonatkozó előmunkák kálátok f. é. december havában foganatosítandók; elrendelte továbbá, hogy ez előmunkák általában az eddig fenállott sorozójárások szerint teljesíttessenek, mert Magyarországnak nemcsak az 1876. XXXIII. t. cz. által érintett, hanem az ezen törvény-cikk rendelkezése alá nem eső törvényhatóságokban is ismét újabb közigazgatási felosztás vétetvén munkába, mely csak a jövő év kezdetével lép életbe; az újabb sorozó járásoknak ezekkel kapcsolatban álló megállapítása ezuttal sem eszközölhető, s ekkép az újonczozási munkák az említett törvény-cikk folytán változást szenvedett törvényhatóságokban is az eddig követett módozatok szerint foganatosítandók. Azon korosztályok, melyek a jövő évi sorozásra fel fognak hivatni, az 1858., 1857., 1856-ik években született hadköteleseket foglalják magokban.

A sárospataki ref. főiskolai betegsegélyező-egylet kórháza belső felszerelési költségeinek fedezésére kibocsátott 8000 drb sorsjeggyel 10 darab ezüst főnyeremény s több mellék nyereménytárgyakkal rendezett sorshuzást — a sorshuzást — a sorsjegyek nagyrészenek el nem kelése miatt — f. évi novemberhó 10-ikéről jövő 1878-ik évi februárhó 9-ére halasztja el, s nevezett napon tartandja meg. A hangverseny azonban — melylyel a sorshuzás lett összekötve — folyó novemberhó 10-én megtartatik. Kéretnek a többi lapok e közlemény átvételére. S.-Patak, 1877. novemberhó 5. A sorsjegyrendező bizottság nevében Órás Kálmán, pénztárnok.

Meghívás. Nagymihályban, 1877. évi november 24-én, a nagymihályi járás-kórház javára zártkörű táncvizsgálat rendeztetik, melyre a n. érd. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Kezdeté 1/2 8 órakor. Belépti díj 2 forint. Felülfizetések köszönettel fognak. Jegyek előre válthatók Czibur Bertalan ur gyógyszerárjában.

Nyolczszáz forintot loptak el közelébb egy jó módu varannói szücsmestertől. A tettes kipuhatólása végett a szükséges nyomozati intézkedések megtéttvén, Török Pál városi kapitány tapintatos és erélyes utánjárásának köszönhető: hogy a tolvaj Nyiregyházaán végre is horogra akadt s az itteni bünyfenítő bíróság elé állítottatott. A tolvajjal a pénznek mintegy fele része is megkerült.

A „Sz-i Közlöny“ írja, hogy legostobább állat az az ember, kit szeretője vagy felesége orránál fogva vezet. X. barátunk 3 év óta udvarol egy szép leánynak és el is akarta venni, feláldozta érte minden gondolatát, vagyonát és fiatalágának minden élveit, és midőn vágyai teljesüléséhez a nősüléshez már igen közel volt egyik este távozta után hölgyenél felejtette kulcsát és visszamene érte, — képzelni meglepetését, midőn: „Szeretőjét látta, más karján találta.“ A két lovag között történt kölcsönös szóváltás után, miután kitünt, hogy a hölgy mindkettő által egyidejűleg udvaroltatott magának, ott hagyták őt a faképnél és „Ophelia zárdába megy.“

Nagy részvétellel vettük a következő gyászjelentést: Román János, kir. járásbíró és neje: szül. Liszy Emma, továbbá Román István fájdalmas szívvel jelentik a forrón szeretett gyermek, illetve testvér Román Béla, első éves joghallgatónak, élete 18-ik évében, f. hó 5-ikének hajnalán történt gyászos kimúltát. A megboldogult ifju holt tetemei a róm. kath. egyház szertartásai szerint f. hó 6-án, délutáni 4 órakor tétettek Kassán örök nyugalomra. Áldás és béke lengjen a korán elhunyt, reményteljes ifju enyésző hamvai fölött!

A „Magyarország és Nagyvilág“ 45-ik száma következő tartalommal jelent meg. Szöveg: A hét kérdés. Költ. (Szirontai Arthur.) Folyt. — Képek az orosz-török háborúból. — Az örökség. Teopfer Emil beszélye. Folyt. — Temetés Velenczében. — A nő a magyar példaszóban. I. Előjáróba. (Csukási József.) — Kaland a vadak között. Humoreszk. — Kirándulás. Költ. (Vajda János.) — Színházak. (r.) — Rajzok a vasuti életből. VII. Az állomásfőnök. (Wachtel Károly.) — Különlék. — Sakkfeladvány. — Szórejtvény. — Szerk. üzenetek. Rajzok: Képek az orosz-török háborúból. Előrsi tréfa Plevnánál. — Orvosok működése csata után. — Temetkezés Velenczében. Kaland a vadak között. Humoreszk 9 képen.

Értesítés. Miután városunkban a himlő szörvénnyoson kezd mutatkozni, figyelmeztettük — minden szülő és iskolás gyermek gondviselője, hogy az oly házból — hol lázban vagy éppen himlőben fekvő beteg gyermek van, azonnal orvosi segély után lássanak, és azon házból iskolába tanulókat — szigorú felelősség terhe alatt ne bocsássanak, mivel közvetve a környezetet, ha önmaga meg sem betegszik, a ragályt másokra átviheti. Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1877. novemberhó 9. Dr. Sebeők Antal, városi orvos.

Csarnok.

Emlék.

... És a pásztor megáldotta nyáját...
Elhalt a dal, elzengett az ének...
Imádkozva láttalak először
Életemnek aranyalma téged. —
Néma csend volt csak egy egy sohajtás,
Egy egy fohász ütődött a csendbe...
S virágkehelyként zárult le az ajk;
Fölsohajtván illatát a mennybe. —

Mi szép valál! szememnek nem hívék:
Hogy lehetnél a földiek közül.
Angyalarczod a hit üdvözítő
Mennyi sugára folyta körül...
Imádkoztál, mint levél a galyon,
Csüggött a kis oltárképen lelked,
Oh, e képben te istent imádtál,
S én az isten angyalát tebened! —

Mi szép valál! de engedd azt nekem
Engedd angyal: hogy érezzem csak át —
Hiába festjük a liljomot, mert
Le nem festhetjük bűvös illatát.
Oh, jobb azt, jobb hűn átérzeni,
Mit nem adhatnak vissza már szavak;
Hisz szépségedből egy vonás is sok
Arra: hogy csak képzelné tudjalak!..

Tekintetem arczoddal összefort...
Nem vehetem egy pillanatra le.
Hisz ugy féltém: hogy elrepülsz, o hidd:
Lelkem tépted volna el vele...
Te csak az a kis oltárképen csüggtél;
A szent képek valál hive rabja...
Mint te engem, ugy láncozt le téged
Hitvilágod bűbajos alakja — —

Csak egy sugár szép szemed egéből,
S aztán ne lássam többé a napot!...
E vágy gyötört csak, s ki mondja, hogy ez
Életemnek nem legszebb vágya volt?!...
S te rám tekintél.. oh de a nagy fény
Szemem világát ekkor elvevé...
És te imádozt angyal, azalatt
Már elröpültél szebb hazád felé.

EMIR.

A nők társadalmi állása különböző időkben
s különféle nemzeteknél.

VI.

— Az ősmagyarok családi életük. —

„A soknejség tőlük idegen volt, s a magyar asszonynak diszes állása a családeletben, ugy magán és közjogai, melyeket a magyar alkotmány neki biztosított... valóságos nemzeti eredetűek, s bizonyítják, mily tiszteltben állott a régi magyaroknál is a nőnem.”
Toldy Ferencz, i. m. 325. lapon.

Östörténelmünk világosan szóló adatai szerint a családi együttélés őszülőink között minden egyebek szilárd alapját képezte; ez volt alapköve a társadalmi épületnek; ez volt fókusa annak a szeretetnek, mely a törzsekre, s közvetve az egész nemzetre kiterjeszkedett; ez adta meg savát-borsát annak a valódi boldogságnak, mely nem a zajos hódítás, hanem a nyugodt, szelid érzelmiség. Ez a legszebb szellemi birtok, melynek szálai a családi életben keresztül az egész nemzetet át meg áthatották: oly elidegeníthetetlen sajátja maradt ősz nemzetünknek, melyet még akkor sem vesztett el egészen, a midőn a szükség parancsszáva a patriarchális kormányt egy oly központi hatalommal cserélte fel, mely közös és véres célokra egyesítette légyen a törzsek minden erejét.

Minden esetre veszek alább alkalmat magamnak historice is bebizonyítani fentebbi állításaim második pontjának szavait; de mindennek előtt megszólaltatom legrégebb történetírónkat, miképen jellemzi a tejjel és mézzel folyónak rajzolt, s leginkább a halászatra, baromtenyésztésre és vadászatra alkalmas Scythia virányain lakozó ősnépünket: „... igen bölcsék és szelidek voltak, kik s földet nem miveleltek vala, és csaknem semmi vétek sem vala közöttük. Mert nem voltak mesterséggel készített házaik,

hanem csak szövetből készített sátraik; hust halat, tejet és mézet esznek vala, sok barmot tartanak, nyusztok és más vadak bőrével ruházkodnak vala. Az aranyat, ezüstöt és gyöngyöket olyba veszik vala, mint a köveket, mivel azon föld folyóiban találtnak vala. Máséra nem vágnak vala, mivel mindnyájan gazdagok voltak, barmaik és eleségök bőven lévén. Nem voltak paráznák sem, hanem kinek-kinek csak egy felesége vala.” Igy a Névtelen jegyző¹⁾ őseink aranykoráról, melyről Szalay²⁾ így nyilatkozik: „Nincsen nép, mely távol multja képébe ne illesztene be oly korszakokat, minőnek az aranykort szokta festeni a költészet.”

Megengedjük azt mi is, hogy a latin írók nyomán között fentebbi festés Scythiáról költői, s hogy az arany-, ezüst- és drága gyöngyökben gazdag folyam emlegetése csak merő hyperbole, melynek mindnyájan feltudjuk fogni való alapját; annyi azonban bizonyos és rendíthetetlen történelmi hitelű, hogy tekintve otthonias érzelmeiket, s az ebből kifolyó erkölcsi gyakorlatot: egyik jellemző nemzeti vonás gyanánt uralkodott náluk az a szigorú családiaság és nőtisztelő érely, melyet még a legzivatárosabb idők sem valának képesek bemocskolni, vagy csak elhomályosítani is, s melynél fogva a szelidebb öröme nemcsak a béke nyugalmas párnáin, hanem a kegyetlen harcok fertegeiben is elidegeníthetetlen javai maradtak lelkeletöknek.

A gyalázatos módon rágalmazó, s őseinket a legállatiásbusaság vádjával illető fuldai évkönyveket (894-től) meghazudtolja Névtelenünk, meghazudtolja maga Fessler, aki pedig ugyancsak szükmarku még oly érelyek kiosztásában is, melyeket jogosan megérdemeltünk.

Névtelenünk ugyanis, már tettebb megjegyzi, hogy honfoglaló őseink nem voltak paráznák, mert csak egy feleségük vala; s midőn ide költöztek, nagy megütődéssel tapasztalták Bihar vára urának, Marótnak, udvarában az övékkel homlokegyenest dívo családias gyakorlatot. Azért nevezék a bihari kozár fejedelmet Mén-Marótnak.³⁾ Őseinknek e gunyos elnevezéséhez a soknejségnek még csak gyanuja sem férhet. De, hogy mennyire idegen volt tőlük a női érely aljas meggyalázására tévedő hajlandóság, Fesslernek kétredebli állítása is igazolja. Midőn ugyanis elbeszéli az oberkirheni apáczazárda feldulatását, Viborada főnöknek és a többi nénéknek meggyilkoltatását, így folytatja: „... de érelyökre nem lesekdedtek, mert ezt a magyarok mindenkor, még a legvérengzőbb dühösségben is, tiszteltben tarták.”⁴⁾ És ismét, midőn honfoglaló apáink jellemrajzát adja, így: „A magyarok erkölcsi tekintetben azon kor régebbi népeit sokban felülmúlták. Ők kegyetlenül viselték ugyan háboruikat (kivált ha igaz okuk volt reál) de ha az Istennek szentelt szüzek egész községét, vagy valamely város összes lakót (!) kiirtották is az élők sorából, mégis az erőszakétel, az érely-szeplősítés és lélek-gyilkolásról soha nem vádoltattak.”⁵⁾

A nőtisztelő érelyeket illetőleg, mint az idegen ajkak dicséretéből látszik, tehát ritkítá pártját a X. századbeli magyar. Ez megdönthetetlen, sőt több oldalról jött ostromot megszegyenítő axiómája művelődéstörténelmünknek. Épen ezért a nyugotról fujdogáló, dühöngő gyűlölség számumja nem a mi romlásunkat, hanem épen azon nyugat dögleletes levegőjét árulja el. Igaz, hogy Botond 8000 német foglyot fejezett le; igaz az is, hogy itthon 20000-nyi német foglyot fojtanak meg, ideszámítva a nőket és apró gyermekeket is — de az is igaz ám, hogy mindezek a 955-diki augsburgi rémhír vétele után történnek, melyszerint seregünk vezérei a németek által felakasztattak, foglyaik pedig — kik közt bizonyosan nagy számmal voltak magyar nők is — válogatott kínzásokkal végeztettek ki. Egyébiránt a viszonzás, a visszatörölös boszuja ezen kornak levegőjében volt, s minél jobban emlegeti valaki az elkövetett hibákat, annál leplezetlenebbül mutogatja önnön magáéit.

Az idegenekkel való egybekelésnek (ide nem értve a vérokönöket) nem voltak barátjaik.⁶⁾ — Nem azért, mintha az idegeneket lenézték, megsértették volna, hanem mert vérok elfajulásában a harci vitézség, — mint jellemző nemzeti érelyöknek, erőtlenedésétől tartottak. Ezt látszik bizonyítani az ázsiai őseink által még tizenhatodik században. Konstantinápolyba küldött magyar követnek a császárrel folytatott eme párbeszéde: „hallom, hogy

1) L. i. m. 5. lapon.

2) Magyarország tört. I, 55.

3) Dictus est ab Hungaris Menmorout, eo, quod plures habebat amicas. c 11.

4) Fessler, Kerékgyártó i. m. 90. lapján.

5) U. a. n. ott. Itt az ősinokról felhozott szivtelen kegyetlenségekről csak azt akarom megjegyezni, hogy azok csak a rosakaratu nyugoti írók fájdalmai a mi folytonos diadalaink miatt. A mi kegyetlenkedéseink csak visszatörölösök voltak, s ez alapon védelmez bennünket Kerékgyártó is idézett munkájában [79—85. l.] a külföldi krónikáknak e legterjedelmesebb vádjá ellen.

6) V. ö. e munka I. §-nak 5-ik bekezdésével.

ti minden idegennel össze vissza házasodtok; ez az oka, hogy a ti vitézségek bennetek megcsökent, s a külső ellenség martaléki lettetek. Mi a ti rokonyaitok annyira őrizzük nemzetiségünk véret, hogy az idegenekkel való összeegyedést, nemzetiségünk régi törvényéhez képest, fő bűnnek állítjuk.” (Horváth János.)

A nemzetiség eme régi törvényét a keresztény korszak jogerejétől megfosztá, mint azt már első cikkemben is érintem.

Van azonban egy még mindig divatozó s az őshajdanból hagyományozott szólásmódja a mi népünk asszonyainak, mely könnyen azon téves nézetre vezethetne, mintha őseink családeletében a nőköség divatozott volna. Igaz, hogy Névtelenünk tekintélye ezt a gyanut elhárítja, de azért mégis meg kell emlékeznünk róla. Eme szólásmód: „őregébbia uram,” „középső uram” és kisebbik uram” ellentétben a hitestárs (= édes uram) elnevezéssel.

Öregébbik, középső és kisebbik uram relativ elnevezések, miknek osztályzatában az édes uram kora a mérvadó, s tisztán azon szivélyes tisztelet szólásformái, melyet még a patriarchális testvéries együttélés kora hagyományozott reánk. Nyilván azt bizonyítják, hogy a magyar asszonyok édes férjök testvéreit is nagyon megbecsülték. A dolognak holmi ősgörög magánjogi alapon való kimagyarázása, mint azt Kis Bálint is véli⁷⁾ önkényes ráfogás, mire egyáltalán nincsen semmi szükség.

Áttérek már most egyenesen a család viszony ismertetésére, támaszkodván nyelvünknek az életben szóló emlékeire, s a magánjogi adatokra.

A patriarchális életmódnak teremtője, s a foy, hogy a számos tagból álló családnak mind anyagi, mind pedig a szellemi, erkölcsi jólétéről az apa gondoskodik. Ez az elv nyert kifejezést eleink családeletében is. Az apa volt szelid, de igazságos bírja övéinek, közvetítője a családi érdekeknek, megteremtője és fentartója a testvériességnek, a családi boldogságnak.

Egyáltalán nincsen semmi okunk kételkedni a fölött, hogy az ily jámbor és kitünőleg házas, tehát békés együttélésben a nőknek is igen szép szerep jutott: kitiúnni a hűségben s élő mintaképekül szolgálni a mindent eltűrő, a mindent elbíró szeretetnek. — Életpárjokat ur-nak neveztek, s az ő, valódi benső, atyafiságos érületen alapuló címök feleség vala. — Az ur elnevezésben (mint azt a mythoszi Had-ur példája bizonyítja) kétségen kívül a magasabb hatalom eszméje rejlik, s ősz-anyaik ajkain sem jelenthetett egyebet férjeikkel szemben, mint a fensőbbség elismerését s a föltétlen tiszteletet és megbecsülést. És viszont a feleség szónak is mély-, jelentőségűs ősz szép értelme van. A szónak alakját tekintve törzse a fele, mely nem fél-t (dimidium) hanem testvért, atyafit jelent, mint azt a legrégebb reánk maradt nyelvemlék, a Halotti-beszéd, eme sora: „Latiatuc feleym zumtuchel mic vogmuc” (Látjátok feleim — az az tesvéreim — szemetekkel mik vagyunk) s még mindig használatos szavaink: felebarát, és fele-kezik bizonyítják. És a szónak sem alakja, sem jelentménye annyi évszázad óta egy parányit sem változott; oly szép kifejezés volt az a család nyelvében, melyben a keresztény gondolkozásmód is teljesen megnyugodott.

(Folyt. követc.)

7) L. Magyar régiségek, 288.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BORÚTH ELEMER.

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy néhai Szentléleky Gyula hagyatékához tartozó s a nagy-ráskai 1., 2., 67., 68.; kis-ráskai 77.; málcza 156.; petriki 80. számú tjkvben felvett 35.000 frtra becsült birtok, továbbá lovak, ökrök, tehének, juhok s mindenféle gazdasági felszerelvények 1877. nov. 30. d. e. 9 órakor Nagy-Ráskán, **önkéntes** árverés útján **becsáron alól is** eladatni fognak.

Nagy-Mihály, 1877. november 1 én.

2—3

Görgey Géza,

kir. bir. végrehajtó.

Kir. szab.

TRIESZTI

AZIENDA ASSICURATRICE

LEGRÉGIBB BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG.

E biztosító társaság 1822-ben alapított és 1823-ik évi márczius hótól fogva működésben van, e szerint tehát az egész osztr. magyar birodalomban a legrégibb biztosító intézet

Az ennyi év óta szerzett bő tapasztalás rendszerének oly szilárd alapot adott, hogy alap- és tartaléktőkéit, — melyek tizenkét millió forintot o. ért.-ben meghaladnak, — semmiféle veszélyes csontítás nem fenyegetheti és ennél fogva az Azienda ügyfelei a biztosításnál megkívántató megnyugvást minden körülmények között tökéletesnek tarthatják.

Bár intézetünk, mint az osztrák és magyar birodalom, sőt az európai continens legrégibb biztosító intézete 55 évi működéséből országszerte előnyösen ismert, nem tartjuk feleslegesnek megjegyezni, hogy működését csaknem azonnal keletkezése után Magyarország egész területére kiterjesztette s mint legelső honosítá meg hazánkban a biztosítás eszméjét és gyakorlást a közvagyon hasznára a tagadhatatlanul legnehezebb és reá nézve anyagilag legelőnytelenebb időkben, s így bizonyára erkölcsileg is kiérdemlé magának honunkban a polgári jogot.

Az előfordult számos károk igazságos, méltányos és előzékeny eszközlései által a benne helyezett bizalomnak mindig pontosan megfelelt s ezen kötelességének folytonosan becsületesen megfelelni, — bár ezt 55 éves fenállása magában is eléggé igazolja, — nem csupán hajlandósággal és jó szándékkal bír, de kepelességgel is, mely iránt megállapodott jó, mondhatni nagyjelentőségű vagyoni állása és ennek oly sok évek során elkerülhetlen viszontagságok dacára is gyarapodása által igazolt helyes üzlet-elvei teljes biztosítékot nyújtanak.

Az Azienda a biztosítás minden nemeivel kínálkozik, u. m.:

a) Tüzkár ellen, épületekre, házi- és ipar-eszközökre, valamint ipar, kereskedelmi és gazdasági készletekre és marhákra;

b) jégkár ellen;

c) tőke vagy életjáradék biztosításra, élet- vagy halálesetre, kölcsönös vagy kiházásitási esetre;

d) kölcs. túlélési egyesületekre (Association), mely a szokásos életbiztosításnak minden kedvező tulajdonságait és változásait megkettőzve nyújtja. Mindezeket előre meghatározott s a biztosítás ideje alatt változatlan díjtételekkel, alap- és tartalék tőkéivel jótállás mellett.

Biztosítási felvételeket eszközölnek és minden felvilágosítással szolgálnak: vidéken a társaság ügynökei, valamint a tisztelettel jegyzett 4-12

S.-a.-ujhelyi főügynöksége

a trieszti Azienda assicuratrice

legrégibb biztosító társaságnak,

K. Keresztessy Lajosnál,

ó.-hid-utca, Lácay — előbb Szakácsy — ház I. e.

Hirdetmény.

A sátoralja-ujhelyi polgári takarékpénztár és hitelegylet

mindazon zálogtárgyakat, melyek

f. évi augusztus 1-ig ki nem váltattak,

ugyancsak folyó évi novemberhó 25-én délutáni 2 órakor

az intézet helyiségében

Kazinczy-utca gróf Andrássy házban, hiteles közeg jelenlétében

nyilvánosan elárverelni fogja.

Árverés alá kerül: többnemű állam- és értékpapir, arany- és ezüst ékszer, gyöngy, óra stb. stb.

Sátoralja-Ujhely, 1877. október 20.

3-3

Az igazgatóság.

Pályázat.

Alólirt járási szolgabíró részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a ladmoczy körjegyzői állomás Ladmocz, Zemplén, Szöllöske, Borsi, Kis-Bári, N.-Bári és Csarnahó községekkel, a volt körjegyző Kozma Mihálynak ez állomásról történt hivatalos lemondása folytán megüresedvén, annak választás utjáni betöltésére határidőül f. évi nov.

hó 26-ik napjának reggeli 9 órája Ladmocz községében a bíró házában kitűzetik.

Ennél fogva felhivatnak pályázni óhajtok, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványokat folyó évi novemberhó 25-ik napjáig e hivatalnál nyújtsák be, mert a később érkezettek figyelmen kívül hagyatnak s el nem fogadtatnak.

S.-a.-Ujhely, 1877. októberhóban.

Héricsz Márton,
járási szolgabíró.

3-3

A „Zemplén“ könyvnyomdája,

mely a legujabb metszetű betűkkel van felszerelve;

az előrehaladt ízlésnek megfelelőleg készít mindennemű nyomtatványt:

Látogató-jegyeket,

báli meghívókat stb.

szines alapnyomatokkal vagy anélkül a legjutányosabb áron.

Vidéki megrendelések 24 óra alatt teljesítettek.